

Notat vedrørende ændring af Statsrefusion af kommuners udgifter ved køb af refusionsgodkendte forestillinger af børneteater og opsøgende teater samt af Refusionsudvalget

BAGGRUND

Om Refusionsordningen og Refusionsudvalget

Statsrefusion af kommuners udgifter ved køb af refusionsgodkendte forestillinger af børneteater og opsøgende teater (Refusionsordningen) understøtter børns møde med professionel scenekunst i kommunalt regi ved, at 50 % af kommunens omkostninger refunderes af Staten via Slots- og Kulturstyrelsen.

Formålet med Refusionsordningen er at give kommunerne og kommunale institutioner et incitament til at købe godkendte forestillinger, så der vises forestillinger for børn (under 16 år) af professionel kvalitet i hele landet. Det samme gælder for voksenopsøgende teater¹.

Kulturministeriet har hidtil haft nedsat et udvalg, Refusionsudvalget, der forestår den scenekunsthaglige vurdering og refusionsgodkendelsen af de enkelte forestillinger af børne- og opsøgende teater. Refusionsudvalgets vurdering sker på baggrund af dels teatrets ansøgning, dels Refusionsudvalgets scenekunsthaglige vurdering efter at have overværet en opførelse af forestillingen. I særlige tilfælde kan Refusionsudvalget vurdere en forestilling alene på grundlag af ansøgningen.

Ændringer i refusionsgodkendelsesprocessen

Den politiske scenekunstaftale indgået i april 2019 mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti indebærer blandt andet, at Refusionsudvalget vedrørende børneteater og opsøgende teater nedlægges. Opgaven med refusionsgodkendelse flyttes, så den i stedet foregår i regi af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst. Godkendelsen skal ske på samme indholdsmæssige vilkår mht. kriterier for, at en forestilling kan opnå godkendelse og efter skriftlig ansøgning. En del af provenuet (0,3 mio. kr.) fra nedlæggelsen af Refusionsudvalget overføres til Statens Kunstfond, som kompensation for den øgede opgavemængde.

¹ Ved voksenopsøgende teater forstås teater, der opføres på steder, hvor publikum normalt kommer af andre grunde end at se teater. Det kan f.eks. være et plejehjem, et bibliotek, en rådhus eller lignende.

Scenekunstaftalen indebærer desuden, at der fremover ikke vil være mulighed for at opnå refusion af køb af enkeltbilletter ved brug af Refusionsordningen.

Derudover indgår det som en del af aftalen om scenekunstreformen, at kulturministeren påtager sig at undersøge mulige forenklinger af Refusionsordningen og dermed af kommunernes indberetning herunder digitale løsninger og evt. i samarbejde med Scenit².

I nærværende notat redegør Dansk Teater for særlige problemstillinger, som Kulturministeriet i udarbejdelsen af den kommende bekendtgørelse bør være opmærksom på i henhold til dels ændringer af Refusionsordningen og dels nedlæggelsen af Refusionsudvalget, ligesom der fremsættes forslag til løsningsmodeller.

ANBEFALINGER

Dokumentation og forenkling af Refusionsordningen

Refusionsordningen varetages i dag på vidt forskellige måder i de enkelte kommuner og institutioner - fra den kommunalt forankrede indkøbsordning i kulturforvaltningen til det decentrale forestillingsvalg hos den enkelte bibliotekar eller skolelærer. Det indebærer dels, at der i dag ikke findes et samlet overblik over strukturerne for køb og salg af turnerende børneteater i kommunerne, dels af udbredelsen og den geografiske spredning af brugen af ordningen. Ligeledes er ordningen administrativ tung for køberne af scenekunst for børn og unge (gældende både for kommunerne og de enkelte institutioner), og anvendelsen af den er uigennemsigtig. Det er derfor både hensigtsmæssigt og anbefalelsesværdigt, at kommunernes indberetning forenkles og digitaliseres.

På baggrund af en mindre spørgeskemaundersøgelse fra 2017 om arbejdsgange og timeforbrug til kommunernes kulturforvaltninger om Refusionsordningen for børne- og opsøgende teater, udarbejdet af Scenit, fremgår det, at der ofte er mange instanser involveret i både den praktiske og den administrative håndtering af refusionsordningen i kommunerne. 33 ud af de 48 kommuner, der har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, bruger over 30 min. pr. forestilling på rent administrative processer, deraf bruger 18 kommuner mere end 1 time pr. forestilling.

Udover forenkling og digitalisering af de administrative processer omkring ordningen anbefaler Dansk Teater, at man samtidig forholder sig til de problemstillinger, der knytter sig til dokumentation af ordningens anvendelse. I dag findes der ingen tilgængelig data over brugen af refusionsordningen, hvorfor det er meget vanskeligt at følge udviklingen på området fx hvad angår geografisk spredning, forestillingers udbredelse og publikumsantal.

² Scenits formål er at styrke salg, synlighed, formidling og dokumentation af scenekunst. Scenit driver desude teaterdatabasen, tereba.

Da den omlægningsmodel (se bilag 1) Dansk Teater i samarbejde med Teatercentrum og Scenit hidtil har foreslået, og som ville løse de ovenstående udfordringer, desværre ikke er en del af scenekunstaftalen, anbefaler Dansk Teater, at man i stedet arbejder på at skabe et enklere og mere gennemsigtigt digitalt system, som sikrer løbende dokumentation af ordningens brug og udbredelse. Det betyder bl.a., at systemet gerne skal registrere publikumstal, hvilke forestillinger der købes, og hvor i landet de opføres, meget gerne samkørt med de oplysninger teatrene i forvejen indberetter til Danmarks Statistik, men som det i dag ikke er muligt at tilgå.

Uklarhed om statsstøttede teatres refusionsmæssige status

I henhold til Slots- og kulturstyrelsens administration af Refusionsordningen udløses den automatiske godkendelse på produktionsniveau, og forudsætter, at teatret - når en forestilling produceres - modtager statsstøtte via Lov om Scenekunst, som anvendes til den konkrete produktion, dvs. at de statslige midler i et eller andet omfang anvendes til produktion af den konkrete forestilling. Dette gælder tilsvarende genopsætninger, såfremt det statslige tilskud helt eller delvist anvendes til at genopsætte produktionen.

Det indebærer, at det ved projektstøtte fra Kunstfondens Projektstøtteudvalg for Scenekunst vil være de navngivne projektstøttede produktioner (titler), der automatisk er godkendt. I tilfælde af, at støtten er bevilget som driftsstøtte, vil det være de produktioner, som teatret producerer i kraft af driftsstøtten i den eller de sæsoner, hvor teatret modtager driftsstøtte, som vil være automatisk godkendt.

Da tilskud fra Statens Kunstfond Projektstøtteudvalg for Scenekunst løbende ændrer betegnelser, og det i den henseende ikke altid er helt tydeligt for tilskudsmodtageren om der er tale om en driftsbevilling eller en projektbevilling anbefaler Dansk Teater, at der følger en beskrivelse af teatrets refusionsmæssige status i forhold til tidligere og nuværende produktioner med tilsagnsbrevene fra Kunstfonden, så det er gennemskeligt og tydeligt, hvad teatrene kan administrere efter.

Udvidelse af Refusionsordningens anvendelsesområde?

Som det er i dag, omfatter Refusionsordningen alene kommunale institutioner og dermed ikke institutioner med statsligt tilskud. Det betyder, at privatskoler, efterskoler, højskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner som gymnasier, handelsskoler og erhvervsskoler ikke kan benytte sig af Refusionsordningen, ligesom det heller ikke er muligt at anvende ordningen i forbindelse med konfirmationsforberedelse i kirken. Da ordningens hensigt er at sikre, at børn og unge får adgang til scenekunst over hele landet, der hvor de opholder sig, er det problematisk, at den nuværende ordning udelukker store grupper af børn og unge og særligt den unge gruppe efter folkeskolealderen. Dansk Teater anbefaler derfor, at aldersgrænsen for brugen af ordningen hæves, og at Refusionsordningens anvendelsesområde udvides til også at omfatte ovennævnte institutioner, så alle børn og unge har lige muligheder for at opleve scenekunst i hele landet.

Børneteaterfaglig vurdering af ansøgningerne

Det hidtidige Refusionsudvalg, som med scenekunstaftalen af april 2019 nedlægges, har været sammensat af repræsentanter udpeget af Statens Kunstfond, Teatrenes Interesseorganisation (nu Dansk Teater), Danmarks Teaterforeninger og Uafhængige Scenekunstnere i samarbejde med De Frie Koreografer og Danske Sceneinstruktører. Udvalget har således haft en høj børneteaterfaglig viden og kompetence.

I det nuværende Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst findes kun én person med specifik børneteaterprofil. Det vil derfor være nødvendigt at opruste Projektstøtteudvalget, hvis de fremadrettet skal foretage kvalificerede scenekunsthaglige vurderinger af børneteaterforestillinger, der søger om refusionsgodkendelse.

Dansk Teater anbefaler derfor, at Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst ved næste udpegningsrunde suppleres med et udvalgsmedlem, der besidder den nødvendige børneteaterfaglige kundskab, der er påkrævet for at kunne foretage den scenekunsthaglige vurdering af ansøgningerne om refusionsgodkendelse. Det anbefales desuden, at Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst trækker på Teatercentrum - kompetencecenter for børne/ungeteater, i forhold til den særlige kompetence, der gør sig gældende, når man laver teater til børn og unge, nemlig målgruppebevidstheden.

Sikring af talentudvikling

Det er problematisk, at Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst fremover udelukkende skal foretage vurderingerne af, hvilke produktioner, der kan opnå refusionsgodkendelse ud fra en skriftlig ansøgning frem for som tidligere ved en kombination af fremvisninger og skriftlig ansøgning. På baggrund af folketings svar KUU Alm.del – endeligt svar på spørgsmål 101, hvor Slots- og Kulturstyrelsen har opgjort antallet af forestillinger, der i perioden 2014 – 2018 har opnået refusionsgodkendelse, eller som har fået afslag på refusionsgodkendelse fra Refusionsudvalget, ses, at refusionsgodkendelsen af børne- og ungeteater i gennemsnit er givet i 22 tilfælde i perioden 2014 - 2018 på baggrund af en fremvisning, mens den i gennemsnit er givet i 42 tilfælde på baggrund af en skriftlig ansøgningsproces. Der er altså en del forestillinger, som Udvalget har haft behov for at se for at kunne vurdere forestillingerne kvalitetsmæssigt.

Den helt store bekymring ift., at refusionsvurderingen fremadrettet udelukkende skal foregå via skriftlige ansøgninger, handler særligt om talentudvikling. Forestillinger af uprøvede kræfter i børneteatersammenhæng, der på papiret ikke nødvendigvis ville få refusionsgodkendelse, kan vise sig at være dem, der har morgendagens bud på, hvor scenekunst for børn og unge skal bevæge sig hen.

For at sikre den vigtige talentudvikling og nyskabelse anbefaler Dansk Teater, at der i forbindelse med den årlige Aprilfestival (børne- og ungeteater festival) etableres et offentligt off-program, som kombineres med en 1-årig refusionsgodkendelse til ny-producerede forestillinger. Formatet skal sikre, dels en ressourceoptimering, hvor fremvisninger samles, dels at de nye talenter får en chance, og dels giver Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst en mulighed for både at satse og følge de nye forestillinger, som ligger på vippen ift. at opnå refusionsgodkendelse.

Dansk Teater anbefaler desuden, at man afsøger mulighederne for at etablere en company-inresidensordning/mentorordning for turnéerne børneteater. Ideen går ud på, at et til to af de nye kompagnier hvert år udvælges af Statens Kunstfondens Projektstøtteudvalg for Scenekunst og enten bliver tilknyttet et eksisterende turnéerne børneteater eller en række ressourcepersoner, der i aftaleperioden hjælper teatret på vej ift. de mange forhold, som forestillingsalg, turnéplaner, ansættelsesaftaler mv., der kan udgøre en barriere ift., at nye grupper etablerer sig som turnerende børneteatre. Forslaget indebærer, at en vis del af provenuet fra nedlæggelsen af Refusionsudvalget anvendes til at drive ordningen. Dansk Teater anslår, at selve ordningen kan etablere for ca. kr. 120.000. Dansk Teater indgår gerne i en videre dialog om, hvordan en sådan company-inresidensordning kan skrues sammen.

Ny model for udvalgte teatre i kontinuerlig drift

Med det formål at lette refusionsgodkendelsesprocessen, så Udvalget rent praktisk har mulighed for at løse den ekstra opgave ordentligt og rimeligt for de ansøgende teatre, foreslår Dansk Teater at indføre en ny gruppering af teatre i kontinuerlig drift, det vil sige teatre, som kontinuerligt producerer og turneer med børne- og opsøgende teaterforestillinger af høj kvalitet. Disse teatre vurderes og godkendes som teatre modsat vurderinger på forestillingsniveau. Der foretages stadig en kvalitetsmæssig scenekunsthaglig vurdering af teatret, men som helhed ikke på forestillingsniveau. I den periode, som teatret er vurderet for, er alle teatrets produktioner automatisk refusionsgodkendt. Disse teatre bliver altså sidestillet med teatre, der modtager driftsstøtte. Det vil lette refusionsgodkendelsesprocessen for Udvalget, fordi de kun skal tage stilling til teatret én gang over en given periode på fx 4 år, og dermed ikke vil skulle forholde sig til teatret løbende forestillingsproduktion.

Opsummering af godkendelsesprocessen fremadrettet

Dansk Teater anbefaler altså at der fremadrettet opereres med tre typer af refusionsgodkendelser:

1. 1årige refusionsgodkendelse af forestillinger som Udvalget ser på en off-festival i forbindelse med Aprilfestivalen.
2. Refusionsgodkendelse af teatre i kontinuerlig drift på teaterniveau fremfor på forestillingsniveau.
3. Refusionsgodkendelse efter skriftlig ansøgning til Udvalget på linje med øvrige ansøgninger til Udvalget.

BILAG

Tidligere fremsendte notat: Forslag til afbureaukratisering af Refusionsordningen for børneteater til "Fremtidens scenekunst"